

Krzysztof Tuczyński

Podnoszenie kompetencji informacyjnych kadry akademickiej Uniwersytetu Rzeszowskiego w zakresie stosowania metod i technik kształcenia na odległość

Edukacja - Technika - Informatyka nr 2(24), 195-200

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRYSTIAN TUCZYŃSKI

Podnoszenie kompetencji informacyjnych kadry akademickiej Uniwersytetu Rzeszowskiego w zakresie stosowania metod i technik kształcenia na odległość*

Increasing the Information Competence of the Academic Staff of the University of Rzeszów in the Field of Applying Methods and Techniques of Distance Learning

Magister inżynier, Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Pedagogiczny, Zakład Dydaktyki Ogólnej i Systemów Edukacyjnych, Polska

Streszczenie

W artykule przedstawiony został przegląd najważniejszych przedsięwzięć, jakie zostały podjęte na Uniwersytecie Rzeszowskim w celu podniesienia kompetencji informacyjnych kadry akademickiej w zakresie stosowania metod i technik kształcenia na odległość. Działania realizowane przez Uniwersyteckie Centrum Kształcenia na Odległość w pełni wpisują się w jedno z głównych zadań uczelni wyższych, jakim jest realizacja procesu ciągłego doskonalenia jakości kształcenia, oraz stanowi jeden z ważnych wskaźników jakości kształcenia uniwersyteckiego.

Słowa kluczowe: kształcenie na odległość, e-learning, kształcenie hybrydowe, kompetencje informacyjne

Abstract

The article presents an overview of the most important projects that were undertaken at the University of Rzeszów in order to raise the information competences of the academic staff in the use of distance learning methods and techniques. Activities carried out by the University Distance Learning Center are fully in line with one of the main tasks of universities, which is the implementation of the process of continuous improvement of the quality of education and is a competition on the global university market.

Keywords: distance learning, e-learning, blended learning, information competences

* Artykuł powstał w ramach współpracy z Centrum Innowacji i Transferu Wiedzy Techniczno-Przyrodniczej Uniwersytetu Rzeszowskiego w Pracowni E-learningu.

Wstęp

Współczesność stoi pod znakiem gwałtownego rozwoju techniki (Bednarek, 2002, s. 72). Przemiany dokonujące się niemal w każdej sferze życiowej odciśnęły znaczące piętno na wielu dziedzinach życia, nie omijając również tego rodzaju edukacji, w którym pominięty zostaje bezpośredni kontakt na linii nauczyciel–uczeń zarówno w aspekcie czasu, jak i miejsca realizacji kształcenia. Współczesna koncepcja kształcenia na odległość zwana e-learningiem wykorzystuje bowiem do tego celu zaawansowane technologie informacyjno-komunikacyjne oraz opiera się na konstruktywistycznych sposobach nauczania. Zgodnie z jej założeniami nauczyciel nie jest jedynie osobą odpowiedzialną za dostarczanie gotowej wiedzy, zaś jego rola zostaje poszerzona o stworzenie odpowiedniego środowiska uczenia się (Michałowicz, Sidor, 2010, s. 111). Realizacja środowiska naukowego, które uwzględnia potrzeby i możliwości studenta, wymaga od nauczyciela akademickiego m.in. wysokich kompetencji informacyjnych z zakresu metod i technik kształcenia na odległość.

Uniwersyteckie Centrum Kształcenia na Odległość

Wspomniany czynnik stanowił impuls do utworzenia na Uniwersytecie Rzeszowskim centrum dydaktyczno-naukowego, którego zadaniem jest realizacja całokształtu spraw związanych z prowadzeniem w UR zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W tym celu 30 marca 2017 r. wydane zostało zarządzenie nr 21/2017 Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego powołujące do życia Uniwersyteckie Centrum Kształcenia na Odległość (UCKO), którego bazę badawczą stanowi Pracownia E-learningu na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym, zaś infrastrukturalną – Uniwersyteckie Centrum Informatyzacji (UCI) oraz jednostki wydziałowe odpowiedzialne od strony technicznej za funkcjonowanie e-learningu na wydziale (Zarządzenie, 2017).

Do zadań realizowanych przez UCKO należą szeroko pojęte zagadnienia z zakresu m.in.:

- zapewnienia warunków do prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem najnowszych technologii informatycznych umożliwiających realizację zajęć w trybie zdalnym,
- wsparcia technicznego oraz metodycznego i prawnego doradztwa dla pracowników Uniwersytetu zamierzających wykorzystywać nowoczesne technologie informatyczne w pracy dydaktycznej oraz naukowej,
- prowadzenia szkoleń dla pracowników Uniwersytetu i pomocy przy projektowaniu, tworzeniu oraz publikowaniu multimedialnych materiałów dydaktycznych w formie e-learningowej,
- realizacji nagrań wideo oraz transmisji internetowych za pośrednictwem systemu Uniwersyteckiej Telewizji Internetowej,
- zarządzania systemami informatycznymi i administrowania platformami do prowadzenia kształcenia na odległość (UCKO).

Działania o charakterze wdrożeniowym

Wraz z powołaniem UCKO rozpoczął się cykl 12 spotkań koordynatorów ds. wdrażania e-learningu na poszczególnych wydziałach UR.

Wśród kluczowych celów realizowanych spotkań było m.in. rozpoznanie stanu infrastruktury systemowej wykorzystywanej dotychczas w e-nauczaniu na poszczególnych wydziałach, wzbudzenie wzrostu zainteresowań formą kształcenia na odległość wśród nauczycieli akademickich UR oraz ustalenie podstawowych działań wiążących się z wdrażaniem e-learningu akademickiego na uczelni o charakterze jednolitym i globalnym.

Przełomowym wydarzeniem była organizacja 27 kwietnia 2017 r. spotkania informacyjnego dla wszystkich nauczycieli akademickich UR zainteresowanych prowadzeniem zajęć za pośrednictwem nowatorskiej formy kształcenia. Podczas spotkania zgromadzone grono ponad 100 nauczycieli akademickich mogło się zapoznać z podstawowymi informacjami z zakresu prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Wśród poruszanej tematyki znalazły się m.in. takie zagadnienia, jak:

- podstawowe definicje z zakresu e-learningu,
- infrastruktura informatyczna UR,
- aspekty prawne niezbędne do realizacji e-kursów,
- rodzaje e-materiałów, które mogą zostać uznane za kurs e-learningowy,
- kryteria metodyczne i merytoryczne, jakie muszą spełniać wykonywane przez nauczycieli kursy,
- szczegóły dotyczące certyfikacji, która jest niezbędna do realizacji e-kursu w procesie kształcenia.

Cykl szkoleń e-learningowych

Na przełomie maja i czerwca 2017 r. zrealizowany został cykl 12-godzinnych szkoleń zwiększających kompetencje informacyjne w zakresie stosowania metod i technik kształcenia na odległość. Szkolenia realizowane były w dwóch 6-godzinnych częściach.

Pierwsza z nich stanowiła teoretyczną podbudowę umożliwiającą uczestnikom nabycie podstawowych wiadomości z zakresu kształcenia na odległość oraz jego wykorzystania z szkolnictwem wyższym. Każdy z uczestników został zapoznany z podstawowymi informacjami wprowadzającymi do zagadnienia kształcenia na odległość, aspektami prawnymi towarzyszącymi wykorzystywaniu distance learningu w edukacji wyższej, rodzajami materiałów, jakie mogą być z powodzeniem wykorzystywane w e-nauczaniu, kryteriami jakie, muszą spełniać e-kursy, aby mogły zostać wdrożone do systemu kształcenia, oraz podstawami obsługi oprogramowania *WBTEExpress*¹, na którym wspomniane kursy mogą zostać tworzone.

¹ Program do tworzenia zaawansowanych kursów e-learningowych poprzez wstawianie takich podstawowych elementów, jak grafika, dźwięk, tekst czy animacja. Zrealizowany kurs przesłany jest na platformę e-learningową *WBTSerwer*.

Część druga szkoleń zrealizowana została w postaci swoistych warsztatów praktycznych, podczas których uczestnicy na podstawie wiedzy i umiejętności nabytych w poprzedniej części szkolenia tworzyli oraz modyfikowali własne e-kursy. Poza realizacją nowatorskich materiałów edukacyjnych nauczyciele akademicki biorący udział w szkoleniu mieli możliwość wdrażania samodzielnie wytworzonego kursu e-learningowego na specjalnie do tego celu przeznaczoną platformę *WBTSer* umożliwiającą kształcenie z wykorzystaniem nowoczesnych technologii. Podczas wykorzystywania platformy e-learningowej prelegenci mieli możliwość zapoznania się z najważniejszymi funkcjami systemu *WBTSer*, takich jak możliwość realizacji egzaminów, raportowanie czy forum umożliwiające sprawną komunikację pomiędzy nauczycielem akademickim a studentami.

Rysunek 1. Przykładowy kurs e-learningowy zamieszczony na platformie *WBTSer*
 Źródło: WTB.

Szkolenia ukończyło 58 nauczycieli akademickich, którzy zatrudnieni są na 11 wydziałach UR.

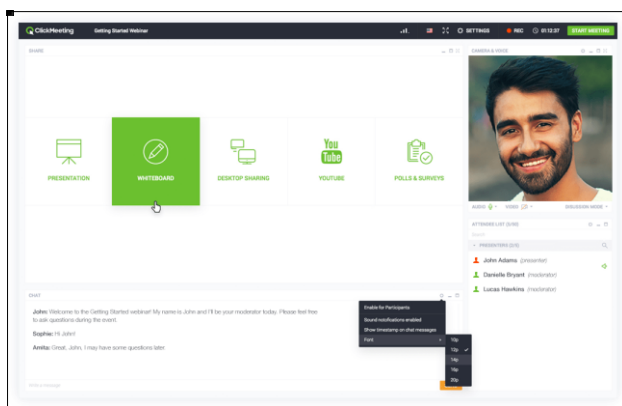
Efektom realizowanego szkolenia było uzyskanie przez uczestników certyfikatu potwierdzającego nabycie wiadomości i umiejętności z zakresu projektowania, tworzenia oraz zarządzania wytworzonym e-kursem.

Zajęcia realizowane w ramach szkoleń prowadzone były przez zespół UCKO, w skład którego wchodzi specjaliści odpowiedzialni za realizację poszczególnych modułów e-learningowych:

- przygotowanie materiałów do kształcenia na odległość (dr Paweł Urban),
- moduł prawny (mgr Joanna Piwowarczyk),
- elektronizacja kursów i praca na platformie (mgr Norbert Skop),
- kryteria oceny kursów i alternatywne formy tworzenia kursów e-learningowych (mgr inż. Krystian Tuczyński).

Perspektywa dalszych działań

Kolejny krok mający na celu wdrażanie nowatorskiej formy kształcenia wśród nauczycieli akademickich UR związany jest bezpośrednio z zadaniem UCKO dotyczącym realizacji nagrań wideo oraz transmisji internetowych. W tym celu dokonany został zakup licencji na oprogramowanie *ClickMeeting*, które posłuży do realizacji tradycyjnych wykładów w formie wideokonferencji na pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych, pomiędzy nauczycielem akademickim a studentami korzystającymi z zasobów przekazanych za pośrednictwem globalnej sieci.

Rysunek 2. Wykorzystanie oprogramowania ClickMeeting w realizacji webinarium

Źródło: ClickMeeting.

Podsumowanie

Rozwijanie kompetencji informacyjnych nauczycieli akademickich niesie ze sobą wiele nieocenionych korzyści. Wprowadzanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w swoistą synergię z tradycyjnym nauczaniem (*blended learning*) jest świadectwem nowoczesności uczelni, co stanowi bardzo pożądaną wśród studentów cechę. Stosowanie tej formy kształcenia znacznie poszerza ofertę dydaktyczną uczelni oraz daje szansę słuchaczom mieszkającym w dużej odległości od uczelni na częściową realizację zajęć (Grabania-Mukerji, 2011, s. 13). Godna uwagi jest również znaczna łatwość monitorowania postępów edukacyjnych studentów za pośrednictwem wielorakich form testowych (Tuczyński, 2017, s. 342).

Literatura

Bednarek, J. (2012). *Multimedia w kształceniu*. Warszawa: PWN.

ClickMeeting. Pobrane z: <https://d1izotlap0dgeo.cloudfront.net/homepage/images/tools/webinar-room.png> (23.01.2018).

Grabania-Mukerji, M. (2011). E-learning w edukacji. *Zeszyty Glottodydaktyczne*, 3, 11–19.

- Sidor, D., Michałowicz, B. (2010). Metody aktywizujące w konstruktywistycznym środowisku uczenia się na e-zajęciach. W: M. Dąbrowski, M. Zając (red.), *E-learning w szkolnictwie wyższym – potencjał i wykorzystanie* (s. 111–117). Warszawa: Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych.
- Tuczyński, K. (2017). Kryteria oceny jakości kursów e-learningowych w szkolnictwie wyższym. *Edukacja – Technika – Informatyka*, 4, 341–346.
- UCKO. Pobrane z: <http://www.ur.edu.pl/uniwersytet/jednostki/jednostki-pozawydzialowe/ucko/cele-i-zadania-ucko> (23.01.2018).
- WBT. Pobrane z: <http://elearning.ur.edu.pl/4ses/servlet/MainServlet?method=wbts.modules.lms.StudentCourse&idrand=1006030392943> (23.01.2018).
- Zarządzenie (1017). Pobrane z: <http://www.ur.edu.pl/file/121090/Zarz%C4%85dzenie+UCKO+21-2017+z+30+marca+2017.pdf> (23.01.2018).